

Vlaams
Parlement

ingediend op **1282** (2017-2018) – Nr. 1
28 september (2017-2018)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Tine van der Vloet en Jan Bertels

over de uitvoering van het decreet van 20 april 2012
houdende de organisatie van kinderopvang
van baby's en peuters en over de stand van zaken
van de strategische visie-oefening gezinsopvang

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bart Van Malderen.

Vaste leden:

Danielle Godderis-T'Jonck, Lies Jans, Lorin Parys, Peter Persyn, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;
Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
Freya Saeys, Martine Taelman;
Freya Van den Bossche, Bart Van Malderen;
Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Vera Celis, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester,
Manuela Van Werde;
Sonja Claes, Dirk de Kort, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
Jo De Ro, Emmily Talpe;
Jan Bertels, Bert Moyaers;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

INHOUD

I.	Uiteenzetting door Dieter Vanhecke	4
1.	Decretale doelstellingen	4
1.1.	Voldoende opvang	4
1.2.	Betaalbare opvang	5
1.3.	Toegankelijke kinderopvang	6
1.4.	Kwaliteitsvolle kinderopvang	6
1.5.	Leefbare kinderopvang	7
1.6.	Budgettaire effecten voor de overheid	8
1.7.	Bestellen is betalen	8
2.	Regelluwte, administratieve lasten en procedurele bepalingen	8
3.	Sociale functie en voorrangbeleid	9
4.	Flexibele opvang	9
5.	Vernieuwd concept flexibele opvang voor de groepsopvang	9
6.	IKT-mix	10
7.	Kwalificaties: Platform 2024	10
8.	Visie-oefening gezinsopvang	11
9.	MemoQ	11
10.	Uitbreidingsbeleid	12
II.	Vragen van de leden	12
	Gebruikte afkortingen	21

Op 12 juli 2017 hield de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een gedachtewisseling over de uitvoering van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters en over de stand van zaken van de strategische visie-oefening gezinsopvang.

Katrien Verhegge, administrateur-generaal van Kind en Gezin, en Dieter Vanhecke, transitie-manager Kinderopvang, coördinator beleidsuitvoering Kinderopvang, afdeling Kinderopvang van Kind en Gezin, namen aan de gedachtewisseling deel.

I. Uiteenzetting door Dieter Vanhecke

1. Decretale doelstellingen

Dieter Vanhecke zegt dat het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters (hierna het decreet van 20 april 2012) voldoende opvang beoogt, die toegankelijk en betaalbaar is voor de ouders, financieel haalbaar voor de sector en kwaliteitsvol.

1.1. Voldoende opvang

Sinds de start van het decreet van 20 april 2012 zijn er 1712 opvangplaatsen bijgekomen. De sterkste stijging deed zich voor tijdens het eerste kwartaal van 2015. Er is een lichte daling tijdens het laatste kwartaal van 2016. Omdat het niet de eerste daling is, is het afwachten hoe de zaken evolueren in de toekomst.

De sterkste stijging vindt plaats in de provincie Antwerpen. Er is een heel lichte daling in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De facto gaan daar geen plaatsen verloren. Het gaat om plaatsen die zijn overgegaan naar ONE als gevolg van de bevoegdheidsdiscussie en de vereiste kennis van het Nederlands. Het aantal plaatsen daalt eveneens in West-Vlaanderen. Daar zijn traditioneel veel onthaalouders actief. Het is niet nieuw dat er in die groep veel stoppers zijn.

1,4 percent van alle 94.000 plaatsen zijn uitsluitend voor schoolgaande kinderen. Dat aandeel blijft stabiel sinds de start van het decreet van 20 april 2012.

In de gezinsopvang is het aantal plaatsen met iets meer dan 1500 gedaald sedert de start van het decreet van 20 april 2012. In de groep van de vroegere zelfstandige onthaalouders is de daling het grootst. Het aantal plaatsen is er met 1100 gedaald. Bij de aangesloten onthaalouders blijft de daling beperkt tot 415 plaatsen. Het zijn de organisatoren die de capaciteit in die groep in stand houden. Als ze problemen blijven ondervinden om de bezettingsgrens te halen, komt dat mogelijk onder druk te staan.

In de groepsopvang is het aantal plaatsen met bijna 3000 eenheden toegenomen. De 'groepsopvang samenwerking' (samenwerkende aangesloten onthaalouders) blijft vrijwel stabiel.

Er zijn 14.000 opvangplaatsen in locaties die gestopt zijn en 11.000 plaatsen in locaties die gestart zijn sedert de start van het decreet van 20 april 2012. In 2015 en 2016 waren er ongeveer evenveel startende locaties. Het aantal starters in de groepsopvang is lager dan voor het decreet van 20 april 2012. Dat er geen vrije instap meer is in de basissubsidie, verklaart dat wellicht. Er zijn ook enkele voorwaarden zoals de kwalificatie van de verantwoordelijke. Het aantal stoppers in de groepsopvang ligt niet hoger dan voor het decreet van 20 april 2012. In 2015 en 2016 daalt dat cijfer licht. Een opsplitsing van gezins- en groepsopvang toont aan dat er in de groepsopvang meer starters zijn dan stoppers en in de

gezinsopvang veel meer stoppers dan starters. De evolutie in de gezinsopvang is niet nieuw en dateert van voor de start van het decreet van 20 april 2012.

Cijfers over het gebruik van de plaatsen geven aan hoeveel prestaties per plaats per kwartaal gerealiseerd worden. Deze cijfers dalen jaarlijks tijdens het derde kwartaal. Tijdens de vakantieperiode is de bezetting doorgaans lager. Het aantal prestaties per plaats stijgt. Op deze algemene vaststelling is er één uitzondering: de gezinsopvang die licht daalt. Doordat er veel meer stoppers zijn, daalt het aantal locaties om de prestaties te realiseren.

Het gemiddelde prestatiepercentage per jaar en per opvangvorm stijgt. Het bedroeg in 2015 gemiddeld 80,23 percent en in 2016 gemiddeld 80,86 percent. Het cijfer stijgt zowel voor de groepsopvang als voor de samenwerkende onthaalouders. In de gezinsopvang is er wel een lichte daling. Dit cijfer is niet gelijk aan het bezettingspercentage. Het prestatiepercentage geeft het aantal aanwezigheden weer. Het bezettingspercentage geeft weer wat de ouders bestellen. Dat cijfer bevat ook de dagen waarop een kind onverwacht niet naar de opvang gaat. Een gemiddeld prestatiepercentage van 80 percent betekent niet dat ze de regelgevende norm halen. Die norm bepaalt dat de opvangplaatsen voldoende besteld moeten zijn. Het prestatiepercentage biedt een beter zicht op het gebruik van de plaatsen.

Sedert 2016 is het aantal kinderen in de opvang voor het eerst in september geregistreerd in plaats van in februari. 51,9 percent van de kinderen tussen nul en drie jaar maken gebruik van formele opvang. Dat cijfer is het hoogst in West-Vlaanderen en het laagst in Antwerpen en Limburg.

Op basis van dit cijfer wordt berekend hoeveel kinderen van één plaats gebruikmaken. Eén plaats wordt gebruikt door 1,24 baby's en peuters. Schoolgaande kinderen worden buiten beschouwing gelaten. Dat cijfer varieert per provincie. Het decreet van 20 april 2012 bepaalt dat er in 2016 voor minstens de helft van alle kinderen een plaats is. Het aantal plaatsen per 100 kinderen mag vermenigvuldigd worden met de kindplaatsratio. Er is op die manier voor 52,71 percent van de kinderen een plaats. Op Vlaams niveau is de doelstelling bereikt, maar niet in de provincies Antwerpen en Limburg, en evenmin in Brussel.

1.2. Betaalbare opvang

In 74 percent van alle plaatsen betalen ouders volgens hun inkomen. Het gemiddelde inkomenstarief is begin 2016 sterk gestegen vanwege de verplichte herberekening, de gewijzigde regelgeving met aangepaste minimumtarieven en kinderkorting, en de indexering. In de loop van 2016 is het inkomenstarief gedaald.

Het gemiddelde inkomenstarief ligt in de groepsopvang hoger dan in de gezinsopvang en de samenwerkende onthaalouders. Mensen met een lager inkomen komen vaker in de gezinsopvang of bij de samenwerkende onthaalouders terecht. Deze evolutie is reeds langer aan de gang. De groepsopvang volgt de laatste drie kwartalen een tegengestelde beweging dan de gezinsopvang en de samenwerkende onthaalouders.

De mediaan bedroeg in 2016 15,25 euro. 30 percent van de gezinnen betaalt een tarief tussen 15 en 20 euro. De mediaan stijgt licht als gevolg van indexering en de aangepaste regelgeving.

1.3. Toegankelijke kinderopvang

In 2016 kwam 25,4 percent van de kinderen opgevangen in trap 2, uit een voorrangsgroep. Groepsopvang scoort beter dan gezinsopvang. Er zijn provinciale verschillen. 59 percent van de voorzieningen voldoet aan de 20 percentnorm.

In 2016 kwam 45 percent van de kinderen opgevangen in trap 3 (uitsluitend locaties met een plussubsidie) uit een voorrangsgroep. Ook hier zijn er verschillen tussen provincies en voorzieningstypes. Bijna 75 percent van de voorzieningen haalt de 30 percentnorm.

Eind 2016 waren meer dan 143.000 geldige attesten voor inkomenstarief uitgereikt aan ouders. Bijna 17 percent van de ouders betaalt een minimumtarief. Dat cijfer steeg met 4 percent in 2016. Dat verklaart waarom het gemiddelde inkomenstarief in 2016 is gedaald. 12,44 percent betaalt het minimumtarief van 5 euro. 2,03 percent betaalt het uitzonderlijke minimumtarief van 3 euro en 2,24 percent betaalt het laagst mogelijke tarief van 1,56 euro.

Ouders kunnen in bepaalde situaties een verlaagd tarief genieten. Ongeveer 10 percent van de attesten valt onder deze regeling. Meestal omdat ouders tijdelijk werkloos zijn of wegens een structurele inkomensdaling.

0,41percent van de attesten wordt uitgereikt aan pleegkinderen. Dat aandeel blijft stabiel sedert 2015.

Het aantal OCMW-tarieven is gestegen tot 1,9 percent. Ouders die het berekende inkomenstarief niet kunnen betalen, kunnen zich tot het OCMW richten dat onderzoekt of een aangepast tarief nodig is. In 2015 ging dat om 0,5 percent van alle attesten. De toeleiding en samenwerking met de OCMW's loopt in de meeste gevallen vlotter.

Gezinnen met een inkomen lager dan 10.000 euro zijn even goed vertegenwoordigd op trap 2 als in de algemene populatie met kinderen ten laste. Gezinnen met een inkomen tussen 20.000 en 40.000 euro zijn minder goed vertegenwoordigd. Een verklaring daarvoor kan de werkloosheidsval zijn. De middeninkomens zijn gemiddeld beter vertegenwoordigd in de opvang met inkomenstarief. De hogere inkomens zijn lager vertegenwoordigd. Deze vergelijking is gebaseerd op de recentste gegevens van de FOD Economie, die dateren van 2014. Die gegevens zijn vergeleken met de attesten Inkomenstarief voor 2015 die teruggaan op 2014. Volgend jaar is een vergelijking mogelijk van de inkomsten 2015 en de attesten voor 2016.

88 percent van de ouders vraagt zelf een kindcode aan aan de hand van de onlinemodule of met hulp van de organisator. In 7 percent van de gevallen maakt de organisator in de plaats van de ouders de kindcode aan. 5 percent van de ouders heeft hulp nodig van Kind en Gezin. Dat cijfer is stabiel gebleven.

1.4. Kwaliteitsvolle kinderopvang

In de groepsopvang, waarvan de gegevens volledig zijn, is iets meer dan 9000 kindbegeleiders actief. 88,2 percent beschikt over de vereiste kwalificatie of een afwijking van Kind en Gezin. Wie voor het decreet van 20 april 2012 al actief was, kon onder bepaalde voorwaarden een afwijking krijgen. 1,4 percent van de kindbegeleiders heeft zo'n attest. Dat alles betekent niet dat van de 12 percent die niet in orde is, iedereen een kwalificatie moeten behalen. In die groep zitten nog kindbegeleiders die nog een afwijking kunnen aanvragen. De voorzieningen worden aangespoord om tegen eind 2017 alle afwijkingen aan te vragen zodat Kind en Gezin een volledig overzicht krijgt. De groepsopvang zet gemiddeld 1

voltijdse kinderbegeleider in voor 7,7 plaatsen. Dat cijfer is stabiel in vergelijking met 2014 en 2015.

De gegevens over de gezinsopvang zijn niet volledig. Er is als administratieve vereenvoudiging beslist om niet jaarlijks de gegevens van alle kindbegeleiders in de gezinsopvang op te vragen. Kind en Gezin beschikt enkel over de gegevens die worden bezorgd om een nieuwe vergunning aan te vragen. Dat zijn er inmiddels bijna 2000. Van die groep, voornamelijk nieuwe starters, beschikt slechts 44,4 percent over het vereiste kwalificatiebewijs of een afwijking.

In de groepsopvang is de grootste groep kindbegeleiders tussen 20 en 29 jaar. In de gezinsopvang is de leeftijdscurve anders: de grootste groep is er tussen 30 en 39 jaar. De gegevens over de gezinsopvang zijn gegevens van nieuwe starters. Het is opvallend dat die starters ouder zijn dan in de groepsopvang. Mocht Kind en Gezin een overzicht hebben van de totale gezinsopvang, dan zou de piek wellicht tussen 40 en 60 jaar liggen. Er wordt overlegd met de organisatoren van gezinsopvang om eenmalig een volledig beeld te krijgen van de sector.

1.5. Leefbare kinderopvang

De cijfers over de leefbaarheid zijn gebaseerd op de subsidiegegevens waarover Kind en Gezin beschikt. Kind en Gezin vraagt geen bijkomende informatie.

De basissubsidie voor trap 1 is sedert 1 januari 2016 verhoogd van 578 tot 752 euro. Omwille van de leefbaarheid zetten uitbreidingsrondes in op de omschakeling van niet-gesubsidieerde plaatsen naar plaatsen met een basissubsidie.

Aan de gezinsopvang (inclusief de samenwerkende onthaalouders) is in 2016 137 miljoen euro aan subsidies betaald. Het bedrag per plaats is vergelijkbaar met wat voor het decreet van 20 april 2012 werd toegekend. Het bedrag stijgt niet meer omdat het aantal prestaties daalt.

In de groepsopvang is op trap 2 395 miljoen euro subsidies betaald. Het gemiddelde subsidiebedrag per plaats stijgt in vergelijking met de situatie voor het decreet van 20 april 2012. Zowel trap 2A als trap 2B gaan erop vooruit. Ze leveren meer prestaties, wat leidt tot een hogere subsidie per plaats. Voorts is de subsidie verhoogd voor trap 2B: in 2015 is de eerste stap in het subsidiegroeipad gezet.

Een organisator die als gevolg van de nieuwe subsidietechniek verlies leed, kon de eerste jaren een compensatie krijgen. Voor het eerste jaar werd het subsidieverlies volledig terugbetaald. Kind en Gezin heeft voor 2014 iets meer dan 6 miljoen euro aan compensaties betaald. Dat bedrag ging naar 231 organisatoren of ongeveer één derde van de organisatoren op trap 2.

Enkel wie voor 2014 een compensatie kreeg, ontving die ook voor 2015. Hoewel voor 2015 voor een volledig jaar werd gecompenseerd en voor 2014 maar voor drie kwartalen, is het totale compensatiebedrag gedaald tot 3,2 miljoen euro. Dat bedrag is toen nog betaald aan 123 organisatoren. Bijna de helft van alle organisatoren die voor 2014 een compensatie ontvingen, heeft zich in 2015 aangepast aan de nieuwe subsidietechniek. Dat is positief want er was schrik omdat het nieuwe subsidiesysteem meer de nadruk legt op prestaties.

Voor 2016 wordt nog 50 percent van het subsidieverlies uitbetaald. Voor 2017 nog 30 percent. De compensatie voor 2016 wordt eind december 2017 berekend. Voorzieningen hebben immers tot eind november om rechtzettingen in te voeren.

1.6. Budgettaire effecten voor de overheid

In 2015 is 161 miljoen euro aan ouderbijdragen gefactureerd. In 2016 was dat 172 miljoen euro. Sedert het eerste kwartaal van 2015 stijgt het aantal prestaties en bijgevolg stijgt ook de inkomsten uit ouderbijdrages. Vanaf het vierde kwartaal van 2015 stijgt het inkomenstarief sterker dan het aantal prestaties als gevolg van de gewijzigde minimumtarieven en de kindkorting, maar ook door de indexering van het inkomenstarief.

1.7. Bestellen is betalen

In 2016 werden ongeveer 13,5 miljoen opvangdagen besteld in locaties met inkomenstarief. Op 89 percent van de bestelde dagen waren de kinderen ook aanwezig. In 11 percent van de gevallen was het kind afwezig: 9,47 percent gerechtvaardigde afwezigheden of respijtdagen, en 1,62 percent ongerechtvaardigde afwezigheden bovenop de respijtdagen. Het aantal afwezigheden lag iets hoger dan in 2015. 2015 was het eerste jaar waarin dit principe werd toegepast. De verdere evolutie wordt gevolgd.

Het aantal afwezigheden ligt percentueel hoger in de groepssopvang dan in de gezinsopvang. Het ziektebeleid is vaak strikter in de groepssopvang. De groepssopvang is ook strikter bij het opmaken van het opvangplan. In de gezinsopvang wordt soepeler omgesprongen met de bestelde dagen.

In de groepssopvang bestellen ouders gemiddeld 77 percent van de dagen. Ze vragen met andere woorden iets meer dan driekwart van de tijd opvang. In de gezinsopvang is dat iets lager. Bij de samenwerkende onthaalouders ligt dat veel lager. De gezinsopvang en de samenwerkende onthaalouders gaan flexibeler om met de opmaak van opvangplannen.

Het gemiddelde aantal afwezigheden is groter naarmate meer opvangdagen gereserveerd worden.

Het is opvallend dat de middeninkomens tussen 40.000 en 70.000 euro minder opvang bestellen. Het aantal bestelde dagen is het hoogst voor de laagste en de hoogste inkomens. Het aantal gebruikte respijtdagen is voor alle inkomenscategorieën vrijwel gelijk. Het aantal respijtdagen varieert niet volgens het gezinsinkomen. Het is opvallend dat het aantal ongerechtvaardigde afwezigheden hoger is in de groepen met de laagste en de hoogste inkomens.

2. Regelluwte, administratieve lasten en procedurele bepalingen

Dit thema staat al op de agenda sedert de start van het decreet van 20 april 2012. In 2015 is het eerste wijzigingsbesluit met een aantal lastenverminderingen goedgekeurd. Een vergelijkbare wijziging is in 2016 doorgevoerd voor de buitenschoolse opvang. Bijkomende informatie en simulatietools verminderen de lasten van de sector. In 2016 en 2017 is voort overlegd met de sector over deregulering. Over de eerste wijzigingen is snel eensgezindheid bereikt. Thans ligt dat moeilijker. Een groot deel van de sector vraagt stabiliteit. Over een aantal andere zaken is er geen eensgezindheid in de sector. Voor een beperkt aantal wijzigingen wordt de wijziging van de regelgeving nog voorbereid: een minder formele klachtenprocedure, valideren van aanwezigheden, pampertoeslagen en het formele karakter van het draagkrachtattest.

In de sector leven vaak misverstanden. Die oplossen draagt ook bij tot lastenvermindering. Informatie op maat van elk voorzieningstype moet effect bereiken. Daarvoor is een beroep gedaan op de partners zoals Voorzet. Die ondersteuning wordt ook beter afgestemd op de kleine organisatoren.

Hierover wordt blijvend overlegd binnen het voortgangsoverleg. Kind en Gezin staat open voor verdere wijzigingen.

3. Sociale functie en voorrangsbbeleid

Kind en Gezin vindt het belangrijk om de sociale functie van de kinderopvang blijvend aandacht te schenken. Er is ingezet op het informeren van de toeleiders zoals het OCMW. Het aantal OCMW-attesten is bijvoorbeeld toegenomen. De VVSG is hierin een belangrijke partner.

Kind en Gezin investeert ook in tools om het systeem uit te leggen. Kind in Beeld legt aan de hand van pictogrammen het inkomenstarief aan ouders uit zodat anderstaligen ook hun weg vinden. Voorts werden de voorrangsbregels uitgelegd aan de voorzieningen. Tijdens regionale workshops werden goede praktijken gedeeld. Voorzieningen kunnen er elkaar uitleggen hoe ze vormgeven aan hun opnamebeleid en de sociale functie. Er is met elke voorziening nagegaan in welke mate ze de 20 percentnorm halen. Er is niet gehandhaafd maar nagegaan hoe de voorziening in de toekomst de norm wel kan halen. In september 2017 worden voorzieningen opnieuw aangesproken. Wie de 20 percentnorm niet haalt, zal naar een workshop verwezen worden. De nadruk blijft liggen op sensibilisering in plaats van handhaving wanneer de norm niet wordt gehaald.

4. Flexibele opvang

Er wordt gewerkt aan een nieuw concept. Dankzij service design is er een beter zicht op noden en behoeften van de potentiële gebruikers. Vraag en aanbod worden zo beter op elkaar afgestemd. Voorlopig is enkel de groepsopvang bekeken. Er loopt immers een visie-oefening voor de gezinsopvang. Flexibele opvang is een van de elementen daarin.

5. Vernieuwd concept flexibele opvang voor de groepsopvang

Dit nieuwe concept wordt thans reglementair vertaald in ontwerpbesluiten die vervolgens de politieke besluitvorming moeten doorlopen. Er wordt op een aantal pijlers gericht. Er is enerzijds het aanbod dat voornamelijk op de economische en de sociale functie richt. Gebruikers hebben vaak dringend een opvangplaats nodig. Ouders die plots werk vinden of starten met een opleiding, zoeken een dringende opvangplaats. Voorzieningen moeten een compensatie krijgen voor het subsidieverlies dat ze lijden wanneer ze plaatsen vrijhouden voor dringende opvangvragen. Flexibele opvang is niet langer enkel opvang op ruime of atypische momenten. Het betekent ook flexibel kunnen inspelen op bepaalde vragen.

Er wordt anderzijds ook in een subsidie voor opvang op ruime openingsmomenten voorzien. Er wordt verder ingezet op het subsidiëren van aanbod op atypische momenten. Het gaat bijvoorbeeld om ouders die in ploegen werken of in de horeca. De huidige subsidievormen worden in het nieuw subsidiesysteem ingekanteld.

De dispatcher en de brugfiguur zijn geen nieuwe structuur. Deze functies worden opgenomen door bestaande structuren. Het is belangrijk dat gezinnen met dergelijke opvangvragen terechtkunnen bij iemand die hen helpt. Vaak kunnen in het informele kader oplossingen worden gevonden, met behulp van bijvoorbeeld de kinderoppas van de Gezinsbond. Het Lokaal Loket Kinderopvang kan dit opnemen.

Gezinnen hebben daarnaast iemand nodig die hen naar de kinderopvang toeleidt. De brugfiguur is iemand met wie gezinnen sowieso in contact komen zoals een

medewerker van OCMW, VDAB of het Huis van het Kind. Koala, de oproep voor nieuwe plaatsen op trap 3, is een voorbeeld van dergelijke brugfunctie. Voor die oproep is samengewerkt met ouder- en kinderbijeenkomsten.

Voor het aanbod is een nieuwe regelgevende basis nodig. Voor de dispatcher en de brugfiguur niet omdat het geen nieuwe structuren worden.

6. IKT-mix

De IKT-mix wil verschillende tariefstructuren mengen (inkomenstarief en vrije prijs) op één locatie. De geldende regelgeving bepaalt dat wie werkt op basis van het inkomenstarief dat voor alle kinderen in die locatie moet doen. Daar is nog geen eensgezindheid over binnen het voortgangsoverleg. Na een discussienota in 2015 vond een eerste bevraging plaats bij de organisatoren die door met twee (aangrenzende) locaties te werken al op basis van verschillende tariefstructuren bezig zijn. Uit die bevraging blijkt dat de druk op de leefbaarheid van de plaatsen met vrije prijs blijft. De administratieve lasten dalen als men niet langer verplicht is op twee (aangrenzende) locaties te werken. Er is bezorgdheid over de sociale mix.

In april 2017 is een proefproject gestart in tien locaties. Negen van de tien zijn reeds van start gegaan. Het aantal aanvragen was beperkt. De voorzieningen die reeds van start zijn gegaan, geven aan dat de opstart niet vlot is verlopen. De toeleiding naar de plaatsen met vrije prijs was moeilijk. Het gaat om voorzieningen die reeds inkomensgerelateerd werken. De nieuwe plaatsen werken met een vrije prijs. Het was niet evident om ouders te vinden die van deze plaatsen gebruik wensen te maken.

Elke voorziening bepaalt de ouderbijdrage anders. Ze baseren zich op wat in de buurt gevraagd wordt of op de eigen kostenstructuur. Ze bepalen ook zelf hoe ze toeleiden naar de verschillende plaatsen. Op de ene plek beginnen ouders op een plaats met vrije prijs om naar een plaats met inkomenstarief door te schuiven naarmate die vrijkomen. Andere gebruiken voorrangregel op basis van bijvoorbeeld het gezinsinkomen.

Het project loopt tot april 2018. Er is een nulmeting uitgevoerd in april en mei 2017. Ouders en organisatoren in de buurt zijn bevroegd. Na afloop van het experiment wordt deze bevraging herhaald om na te gaan hoe een en ander is geëvolueerd.

In de zomer van 2017 worden alle locaties bezocht. Er wordt op geregelde tijdstippen vergaderd om ervaring uit te wisselen. Op elk Lokaal Overleg Kinderopvang wordt nagegaan welke dynamiek dit project veroorzaakt. De gegevens van de gezinnen die hiervan gebruikmaken worden gemonitord. Ook de financiële gevolgen voor de organisatoren worden gevolgd. Na april 2018 volgt een evaluatie van het project.

7. Kwalificaties: Platform 2024

Elke kindbegeleider en elke verantwoordelijke moeten tegen respectievelijk 2020 en 2024 gekwalificeerd zijn. Platform 2024 is een overlegplatform waarin koepels en organiserende besturen overleggen met onderwijsinstanties en VDAB over een aanpak om deze doelstelling te halen. Het is opgericht in de schoot van het voortgangsoverleg.

De Vlaamse Regering heeft inmiddels twee beroepskwalificatiedossiers erkend: kindbegeleider voor baby's en peuters, en kindbegeleider voor schoolgaande kinderen. Beide dossiers zijn ingeschaald op niveau 4 van de Vlaamse kwalifica-

tiestructuur, wat overeenkomt met secundair onderwijs. Deze dossiers vormen de basis om werk te maken van elders verworven competenties.

Kind en Gezin moet een overzicht krijgen van welke medewerkers nog gekwalificeerd moeten raken tegen 2020 of 2024. Verantwoordelijken konden tot 31 maart 2015 zonder kwalificatie instromen. Tussen de start van het decreet van 20 april 2012 en die deadline had 17 percent van de nieuwe verantwoordelijken geen diploma. Dat betekent dat zeker nog 388 verantwoordelijken gekwalificeerd moet raken.

In samenspraak met de sector worden alle afwijkingen voor de kindbegeleiders voor eind 2017 aangevraagd. Eind 2017 weet Kind en Gezin wie geen afwijking heeft aangevraagd, wie nog niet in orde is met zijn diploma en wie nog een kwalificatietraject moet volgen in de groepsopvang. Om een volledig overzicht te krijgen van de gezinsopvang zet Kind en Gezin de nodige stappen.

Voorts heeft Platform 2024 zich ook gebogen over een aantal knelpunten, die zich voornamelijk in de gezinsopvang voordoen. Onthaalouders hebben het moeilijk om werk en opleiding te combineren. Er wordt bijvoorbeeld onderzocht of ze stage kunnen lopen op de eigen werkvloer, en of kosten gecompenseerd kunnen worden.

8. Visie-oefening gezinsopvang

Deze visie-oefening wil de huidige gezinsopvang behouden en versterken, en zoekt naar een verhoogde instroom.

De visie-oefening is op vijf pijlers gebaseerd. Het zoekt hoe nieuwe instroom te realiseren. Onthaalouders spelen vlot in op flexibele opvangvragen. Ze zijn goed in kortdurende opvang. Het is zoeken naar marktposities die gezinsopvang aantrekkelijk maken. Een andere mogelijkheid is de opvang van zieke kinderen.

De tweede pijler is de positie van de samenwerkende onthaalouders. Zij beschikken over een vergunning voor groepsopvang. Dat model staat onder druk. Het is zoeken naar een ander model.

De vergunnings- en subsidieloga wordt geëvalueerd. De kritiek luidt dat die uitgaat van de groepsopvang terwijl de gezinsopvang specifieke kenmerken vertoont. Het wordt zaak de regels te vereenvoudigen en beter af te stemmen op de gezinsopvang.

Onthaalouders werken geïsoleerd, wat ze vaak betreuren. Er wordt sterker ingezet op ondersteuning en netwerking. Er zijn buitenlandse voorbeelden. Biedt een verbinding met de groepsopvang mogelijkheden? Hoe kan de huidige ondersteuning nog versterkt worden?

Er wordt ten slotte gefocust op de beeldvorming. Onthaalouders willen dat iets wordt gedaan aan hun negatieve imago. Als ze de pers halen, is dat al te vaak met slecht nieuws over ongevallen.

De doelstelling is om deze visie-oefening af te ronden in het najaar van 2017.

9. MemoQ

Kinderopvang van hoge pedagogische kwaliteit heeft een goed effect op de opgevangen kinderen. Samen met de universiteiten van Gent en Leuven is een pedagogisch raamwerk ontwikkeld. Op basis van dit raamwerk zijn in het voorjaar van 2017 drie instrumenten opgeleverd. Met het wetenschappelijke

meetinstrument hebben de onderzoekers aan de hand van een nulmeting op 400 locaties in Vlaanderen zicht gekregen op de kwaliteit op basis van zes dimensies. Voorts is er het monitoringinstrument waarmee Zorginspectie aan de slag kan om de pedagogische kwaliteit van de opvang te meten. Met het zelfevaluatie-instrument kunnen de organisatoren zelf nagaan hoe ze ervoor staan.

In de komende periode zal de sector ondersteund worden om gebruik te maken van die instrumenten. Er wordt goed samengewerkt met de koepels. Het monitoringinstrument moet uiteindelijk resulteren in een pedagogische norm. Begin 2018 moet er een regelgevende norm zijn waaraan ondersteuning, monitoring en handhaving gekoppeld zijn.

10. Uitbreidingsbeleid

Er vond een uitbreidingsronde plaats in 2015 en 2016. Er loopt thans een nieuwe uitbreidingsronde. Trap 1 zet uitsluitend in op de omschakeling van 4574 niet-gesubsidieerde plaatsen naar plaatsen met een basissubsidie. Er wordt gewerkt op basis van de historie: voorrang aan de plaatsen die al het langste bestaan.

Er zijn middelen voor minstens 648 bijkomende plaatsen met inkomenstarief. In Antwerpen, Brussel en Gent wordt ingezet op plaatsen die zij reeds pre-subsidiëren op basis van convenanten. Eerst wordt de subsidiëring van zoveel mogelijk plaatsen overgenomen. In de rest van Vlaanderen wordt op basis van de programmatie de mogelijkheid geboden om nieuwe plaatsen aan te vragen of bestaande om te schakelen.

Voor Koala zijn er 180 nieuwe plaatsen met een plussubsidie op trap 3. Het is een publiek-private samenwerking met het Fonds Vergnes.

De programmatie vormt een uitdaging. De huidige wetenschappelijke parameters sluiten naar verluidt niet altijd aan op de realiteit. Cijfers over het inkomenstarief tonen aan dat over heel Vlaanderen 25 percent van de kinderen niet in de eigen gemeente wordt opgevangen. In de grootsteden komt bijna 90 percent van de kinderen uit de eigen stad. In de centrumsteden is dat 80 percent. Op het platteland ligt dat percentage veel lager. Deze cijfers moeten op niveau van de gemeente geanalyseerd worden alvorens conclusies te kunnen trekken.

Deze vaststelling in combinatie met het feit dat veel gemeenten dankzij hun Lokaal Loket Kinderopvang een beter zicht hebben op hun behoeften leidt ertoe dat Kind en Gezin moet onderzoeken hoe het zijn programmatie beter kan afstemmen op de lokale realiteit. Dit is echter geen eenvoudige oefening, want om objectiviteit te garanderen zijn parameters nodig die voor alle gemeenten gelden. Daarnaast zijn er ook gemeenten zonder lokaal loket.

II. Vragen van de leden

Elke Van den Brandt zegt dat het aanbod in Brussel daalt omdat enkele crèches naar het Franstalige aanbod zijn overgestapt. Zijn er ook crèches gestopt?

De uitbreidingsgronde leidt niet tot veel nieuwe plaatsen. De afgelopen jaren zijn gemiddeld 450 bijkomende plaatsen per jaar gecreëerd. Het doel was om tegen 2020 voor 17.500 nieuwe plaatsen te zorgen. Is dat nog haalbaar? Wat zou dat budgettaire betekenen?

Moeten de doelstellingen niet regionaal of lokaal bepaald worden? De vraag naar kinderopvang varieert. Ook de kindplaatsratio verschilt. Wat zou dat betekenen voor de 17.500 te creëren nieuwe plaatsen?

Gezinnen met een laag inkomen bereiken de kinderopvang moeilijker. Dat is niet nieuw maar verdient blijvende bezorgdheid. Is het aangewezen om de 20 percentnorm te variëren volgens de omgeving? Er is geen sanctie voor voorzieningen die de norm niet halen. Sensibiliseren is de aangewezen aanpak. De aanpak wekt frustratie op bij de kinderdagverblijven die wel inspanningen leveren om de norm te halen. Kunnen voorzieningen die de norm halen daar bijvoorbeeld voor beloond worden?

Om het laagste inkomenstarief te genieten is men voortaan verplicht bij het OCMW langs te gaan, wat allicht ook een verklaring is voor het toegenomen aantal attesten. Merkt Kind en Gezin verschillen in de toepassing? De ene stad kent dat attest naar verluidt vlotter toe dan de andere. Is het niet eenvoudiger om het laagste tarief in een aantal gevallen automatisch toe te kennen? De bureaucratische omweg langs het OCMW leidt er mogelijk toe dat sommige ouders te veel betalen.

Het aantal kinderen per begeleider ligt met 7,7 hoog. Dat cijfer verlagen kost 15 miljoen euro per kindplaats. Elke Van den Brandt betreurt dat daarin niet wordt geïnvesteerd. De druk op de kinderopvang is groot. Men moet de bezettingsgraad halen om de subsidies te krijgen. Dat heeft impact op de kwaliteit.

De basissubsidies zijn verhoogd maar de leefbaarheid blijft een probleem. Wat kost het om de basissubsidie algemeen toe te kennen aan elke voorziening die er recht op heeft? Heel wat kinderdagverblijven rekenen op de basissubsidie.

Het aantal opvanglocaties neemt af terwijl het aantal plaatsen stijgt, wat wijst op een schaalvergroting. Wijst dat erop dat het voor kleine initiatieven niet leefbaar meer is? Zijn trap 0 en trap 1 op lange termijn leefbaar of moet de basissubsidie nog stijgen zodat medewerkers iets meer krijgen dan het minimumloon?

Het Rekenhof zegt dat het tegen 2020 65 miljoen euro zal kosten om de cao uit 2014 volledig uit te voeren. Klopt deze berekening? Deze middelen zijn tijdens deze regeerperiode niet gepland? Kunnen de gemaakte afspraken uitgevoerd worden? De sector moet aan een aantal eisen voldoen met de belofte dat daar subsidies tegenover staan. Geldt deze afspraak nog?

Wordt het principe dat bestellen betalen is, herzien? In welke richting wordt het herzien? De afwezigheid is procentueel hoger in de groeps- dan in de gezinsopvang, wat ingaat tegen de prestatiegraden. Zijn er regionale cijfers beschikbaar over het gemiddelde opvangregime?

Het is logisch dat het voortgangsoverleg minder snel vordert eenmaal de 'quick wins' gerealiseerd zijn. De vraag is of dit de aangewezen werkwijze blijft. Mogelijk is het nuttig niet langer uitsluitend met de sector te werken, en een en ander door een buitenstaander te laten beoordelen.

Flexibele kinderopvang draait om dringende opvangvragen en ruime openingsmomenten. Wat ontbreekt, is opvang voor ouders die hun werkrooster slechts een paar weken op voorhand kennen. Zij vragen geen ruime openingsmomenten en hun opvangvragen zijn niet dringend. Door de druk op prestaties en door het principe dat bestellen betalen is, daalt de flexibiliteit.

Een Koala-plaats zou volgens persberichten 30 miljoen euro per jaar kosten. Haar vermoeden dat het slechts om 3 miljoen euro gaat, wordt bevestigd.

Welk budget is er nodig om elke aanbieder die op basis van het inkomenstarief wil werken, die kans te geven?

De visie-oefening voor de gezinsopvang wordt niet gelinkt aan het proefproject met een statuut. Dat het proefproject steeds wordt verlengd, wekt frustratie op. De hoop leefde dat men in deze regeerperiode nog tot een statuut zou komen. Is dat nog haalbaar?

Het is positief dat werk wordt gemaakt van een pedagogisch raamwerk. Het aantal kinderen per begeleider maakt dat evenwel niet eenvoudig, en moet daarom omlaag. Hoe kan worden vermeden dat dit raamwerk een bijkomende checklist wordt? Het moet een instrument worden waarmee de kinderdagverblijven aan de slag kunnen.

De programmatie moet beter worden afgestemd op de lokale realiteit. Is een centrale registratie van de vragen een optie? Als ouders hun vraag centraal registreren, ontstaat een overzicht van vragen en behoeften. Het Lokaal Loket Kinderopvang doet dat reeds gedeeltelijk, maar door het vrijblijvende karakter daarvan is er geen omvattend overzicht.

De uitbreidingsmiddelen voor 2017 bevatten geen extra middelen om de cao verder uit te voeren. Zijn daar middelen voor gereserveerd?

Wanneer is de rekenmodule opnieuw beschikbaar op de website van Kind en Gezin? Het was een handig middel om het aantal plaatsen te berekenen en om een zicht te krijgen op de lokale evolutie van het aantal plaatsen.

In Leuven klaagde recent een zelfstandige kinderopvangvoorziening dat de lokale overheid alle uitbreidingsplaatsen aan gemeentelijke voorzieningen had toegekend. Leidt de dubbele rol van actor en regisseur vaak tot problemen? Of worden de plaatsen doorgaans op basis van objectieve criteria toegekend door het lokaal overlegplatform? Zijn er veel gemeenten die het advies van het lokaal overlegplatform negeren?

Freya Saeys zegt dat het aantal plaatsen in de gezinsopvang tussen 2014 en 2016 met 1552 plaatsen daalt, waarvan 1100 in zelfstandige opvanginitiatieven. Uit eigen cijfers blijkt dat er in 2015 en 2016 1247 stoppers waren in het deel van de sector dat niet op zelfstandige basis werkt. Maakt de visie-oefening Gezinsopvang ook een onderscheid tussen zelfstandige en aangesloten onthaalhouders? Zelfstandigen hebben het vaak nog moeilijker. Worden er specifieke maatregelen genomen voor deze groep?

Het aantal kinderen uit voorrangsgroepen bedraagt in de gezinsopvang 22,7 percent en in de groepsopvang 28,4 percent. Ze vraagt een verklaring voor dit onverwachte verschil.

Van de startende kindbegeleiders in de gezinsopvang beschikt slechts 44,4 percent over het vereiste kwalificatiebewijs of een afwijking. *Freya Saeys* maakt zich grote zorgen over de oudere kindbegeleiders. Ze vermoedt dat het percentage in die groep nog lager zal zijn. Hoe wil Kind en Gezin dat aanpakken? Veel onthaalouders die al jaren bezig zijn, zien op tegen bijkomende opleidingen. Het gevaar bestaat dat nog meer onthaalouders afhaken.

Veel onthaalouders, maar ook de groepsopvang, wijzen op de administratieve overlast. Toch is er binnen de sector nog grote discussie over bepaalde items. Waarover gaat dat precies?

Kind en Gezin wil inzetten op flexibele opvang, maar dan voornamelijk in de groepsopvang. Tegelijk blijkt dat flexibele opvang een sterk punt is van de onthaalouders. Is het niet aangewezen daarop sterker in te zetten?

Het verrast Freya Saeys dat het beeld van de onthaalouders eerder negatief is. Recente negatieve persberichten gingen immers voornamelijk over de groepsopvang.

Volgt Kind en Gezin het project dat grootmoeders inschakelt in de kinderopvang. Wat is de visie van het agentschap daarop?

Jan Bertels is tevreden dat de structuur van de toelichting de decretale doelstellingen volgt.

Het beoogde aantal extra plaatsen bedraagt 17.500. In de toekomst wordt de programmatie beter afgestemd op de lokale realiteit. Er wordt zowel naar centrale als naar lokale parameters gezocht. De lokale parameters moeten flexibel zijn. De kinderopvangbehoefte kan lokaal immers snel wijzigen.

Zowel de wetenschappelijke wereld als het werkveld geven aan dat financieel zwakkere gezinnen dreigen af te haken als gevolg van de verhoogde tarieven, de omweg langs het OCMW om een verlaagd tarief aan te vragen, en het principe dat bestellen betalen is. Er wordt zelfs voor gewaarschuwd dat financieel zwakkeren naar het zwarte circuit worden gedwongen. Hoe gaat Kind en Gezin daarmee om?

Er is nog heel wat werk opdat iedereen voldoende gekwalificeerd is. Getuige de oprichting van Platform 2024. Is het niet aangewezen met incentives te werken om de beoogde doelstellingen te halen? Wanneer kwaliteit beperkt wordt tot beroepstitels, dan scoort Vlaanderen in Europees perspectief laag. Louter zicht krijgen op de situatie zal niet volstaan. Wordt daarover nagedacht?

Ondanks inspanningen als MemoQ en de pedagogische ondersteuning, duikt vroeg of laat de vraag op naar de kindbegeleiderratio. Daarover moet op zijn minst van gedachten worden gewisseld.

Uit de visie-oefening over de gezinsopvang blijkt het belang van ondersteuning en netwerking voor de onthaalouders. Er is niets gezegd over het statuut van de onthaalouders. Wordt daarover nog overlegd met de federale overheid?

Lies Jans is tevreden met de duidelijke monitoring op basis van de decretale doelstellingen.

Het aantal stoppers is helaas groter dan het aantal starters. De gezinsopvang en de onthaalouders spelen daarin een grote rol. Om welke redenen stopt men? Wordt daar systematisch naar gevraagd?

De administratie heeft geen zicht op de mate waarin de vergunningsvoorwaarden, opgelegd om de decretale doelstellingen te halen, ook nageleefd worden. Er wordt bijvoorbeeld enkel naar de kwalificatievereisten van starters gevraagd. Wie reeds langer actief is, is tot nog toe niet bevraagd. Hoe kan Kind en Gezin zicht krijgen op de mate waarin alle vergunningsvoorwaarden worden nageleefd? Het kan niet dat zoiets enkel wordt bevraagd tijdens een inspectie wanneer iets fout blijkt te lopen.

De decretale doelstelling op het vlak van de bezetting wordt gehaald. De bezetting bedraagt gemiddeld 52,71 percent. Antwerpen, Brussel en Limburg halen de decretale doelstelling echter nog niet. Aangezien de voorafnames daarin al verwerkt zijn, is het belangrijk daar regionaal op in te zetten.

Het is aangewezen dat de overheid in de toekomst zicht krijgt op de betaalbaarheid van de opvang op trap 0 en 1. Worden er stappen in die richting gezet?

Trap 2 en 3 halen de decretale doelstelling inzake toegankelijkheid nog niet. Lies Jans geeft de voorkeur aan sensibiliseren boven bestraffen. Tijdens de huidige overgangperiode is ondersteuning aangewezen. Welke stappen zijn nog mogelijk?

De kwalificatievereisten zijn een knelpunt. Het is goed dat Platform 2024 daarop zal focussen. Het is verrassend dat 388 nieuwe starters nog niet voldoen aan de vereisten. Ook de kindbegeleiders hebben nog een achterstand in te halen. Er wordt overwogen hen stage te laten lopen op de werkvloer. Is het niet aangewezen een stap terug te zetten? Moeten de huidige kindbegeleiders en verantwoordelijken nog stage lopen of een opleiding volgen? Volstaat een analyse van hun competenties niet om hen van bijkomende opleiding of begeleiding vrij te stellen? Wordt deze mogelijkheid onderzocht?

Is er inmiddels een oplossing voor de overbezetting? Wordt dat verder onderzocht? Welke initiatieven volgen er op korte termijn?

De sector vraagt een periode van stabiliteit. Er zijn nog enkele beperkte reglementaire wijzigingen gepland. De visie-oefening gezinsopvang zal ongetwijfeld aantonen dat administratieve vereenvoudiging nodig blijft. Het voortgangsoverleg blijft nuttig. Hoe vaak komt dat overleg nog samen?

Het VIPA hanteert nog altijd een aantal oude normen. Is er al onderzocht hoe de VIPA-reglementering vereenvoudigd kan worden? Eventuele bijkomende regels moeten over de kwaliteit gaan.

De flexibele kinderopvang is een werk van lange adem. Er zijn stappen vooruitgezet, maar dat zou sneller moeten. Er is vroeger reeds aangekondigd dat werk zou worden gemaakt van stroomlijning, concept en reglementering. Er is een concept dat flexibiliteit in verband brengt met ruimere openingstijden en dringende opvang. Het is zaak op korte termijn tot decretale afspraken te komen. Wat is de timing? Hoe snel kan daar werk van worden gemaakt?

De programmatie herbekijken en zoeken naar andere criteria is een uitdaging. De huidige aanpak stemt niet altijd overeen met de realiteit. Het is goed dat een volgende uitbreidingsronde misschien op basis van andere criteria zal verlopen.

Griet Coppé merkt een grote vooruitgang sedert het decreet van 20 april 2012. De kinderopvang, gestart op basis van vrijwilligheid en omdat er behoefte aan was, is professioneler geworden. Het werk is nog niet af. Bijsturingen zullen altijd nodig zijn. Kind en Gezin volgt dat van nabij om nieuwe behoeften snel in kaart te kunnen brengen.

Kinderopvang heeft naast een economische ook een sociale en een pedagogische functie. De economische functie mag nooit uit het oog worden verloren. Wordt bij de verdeling van het uitbreidingsbeleid ook rekening gehouden met de hoge werkgelegenheidsgraad?

OCMW's informeren over het voorrangsbbeleid. Spelen de verenigingen waar armen het woord nemen een rol?

Op welke manier zal het principe dat bestellen betalen is, herzien worden? Is daar al informatie over?

De omvang van de transitie is *Katrien Schryvers* opgevallen in de gedetailleerde uiteenzetting. Ze drukt haar appreciatie uit voor iedereen – administratie en werkveld – die bijdraagt aan deze transitie.

Er is recent gepeild naar de stand van zaken van de Lokale Loketten Kinderopvang. Wanneer zijn de resultaten bekend?

Het is goed dat meer en meer mensen de weg vinden naar het OCMW om het individueel verminderd tarief aan te vragen. Het is een bijkomende taak voor het OCMW, die volgens sommigen automatisch zou moeten verlopen, maar tegelijk zorgt die opdracht ervoor dat het OCMW die mensen met andere zaken van dienst kan zijn. Passen die OCMW's dit op een uniforme wijze toe? Kan in samenwerking met de VVSG een richtsnoer worden opgesteld?

De sector vraagt om op bepaalde momenten en tot een bepaald percentage in overtal te mogen gaan. Dat toestaan zou het ouders gemakkelijker maken om een opvangplan op te stellen. Het is een relatief eenvoudige manier om een aantal bijkomende plaatsen te creëren. De bestaande plaatsen worden optimaler bezet. Hier moet op korte termijn werk van worden gemaakt.

Er zijn kinderen met bijzondere zorgnoden. Er wordt gestreefd naar een inclusief beleid voor de kinderopvang. Die groep van kinderen moet kunnen afwijken van het principe dat bestellen betalen is. Werken met coaches heeft het aanbod aan inclusieve kinderopvang positief beïnvloed. Wat is de stand van zaken? Volgen er beleidsmaatregelen?

Katrien Verhegge antwoordt dat de situatie in Brussel van nabij wordt gevolgd. Het aantal crèches dat momenteel nog niet voldoet aan de taalvoorwaarden, ligt lager dan tien. Als ze niet bereid zijn over te stappen naar ONE, heeft dat gevolgen voor hun vergunning. De meeste voorzieningen hebben zich aangepast of zijn overgestapt naar ONE.

Het cijfer over de nood aan 17.500 bijkomende plaatsen is ooit door minister Vandeuren en Kind en Gezin geïntroduceerd. Het is echter stilaan tijd om van dat cijfer af te stappen. Het is een theoretische raming op basis van determinanten die onvoldoende de lokale en regionale noden weerspiegelt. Daarom moet de programmatie beter afgestemd worden op het lokale niveau. Er zijn nog bijkomende plaatsen nodig, maar het exacte aantal is onbekend. Kind en Gezin probeert dit cijfer al twintig jaar te bepalen. Het blijft een moeilijke oefening.

Met de Kinderopvangzoeker is een poging gedaan om tot een centrale registratie te komen. Het was een zware en verplichte registratie waar de sector niet achter stond. Inmiddels trekt Kind en Gezin volop de kaart van het lokale loket. Het is de ambitie om tot een programmatie te komen die blijft uitgaan van werkgelegenheid. De mate waarin vrouwen actief zijn op de arbeidsmarkt blijft een van de belangrijkste determinanten. Dynamieken als de instroom uit andere gemeenten moet beter in kaart worden gebracht om tot een specifiekere programmatie te komen. Mogelijks kan met regionale doelstellingen gewerkt worden. Dat wordt een serieuze uitdaging waarop nog geen timing geplakt kan worden.

Thans wordt er gesensibiliseerd over de voorrangsregels. Er is nog geen sprake van handhaving omdat de omgevingsimpact nog nader onderzocht moet worden. De wijze waarop hiermee wordt omgegaan, evolueert in overleg met de sector. Het gaat niet alleen om kwetsbare gezinnen. Het klopt dat sommige voorzieningen serieuze inspanningen leveren. De suggestie om met incentives te werken, kan worden overwogen.

Kind en Gezin werkt goed samen met de VVSG inzake de toekenning van verminderde tarieven. Er werd een kader ontwikkeld. Het gaat enkel om aanbevelingen want de lokale autonomie bepaalt hoe hiermee wordt omgegaan. Er zijn daardoor nog steeds verschillen. Op sommige plaatsen staat men hier weigerachtig tegenover. Het blijft zaak te sensibiliseren. Wanneer een OCMW

weigert het individueel verminderd tarief toe te kennen, kan Kind en Gezin overnemen. De stijging toont aan dat het systeem werkt.

Automatische rechtentoekenning kan niet op korte termijn. Er zijn wel opportuniteiten in het kader van het Groeipakket (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 796/1). Wanneer de Vlaamse overheid het Groeipakket zelf uitbetaalt, beschikt het over inkomensgegevens, die gelinkt kunnen worden aan de kinderopvang.

Er is één begeleider voor 7,7 kinderen. Dat leunt nauw aan bij het decretaal bepaalde streefdoel. Dit is aan bod gekomen in het kader van MemoQ, maar niet als meest significante correlatie met kwaliteit. Het is slechts een van de factoren waaraan gewerkt kan worden om de kwaliteit te verhogen. Kind en Gezin blijft inzetten op de totaliteit. De budgettaire uitdagingen zijn enorm. Er moeten keuzes gemaakt worden. Kind en Gezin blijft dit volgen en op de agenda zetten.

MemoQ wil ondersteunend werken. Het wordt geen bijkomende checklist. De signalen, ook uit de sector, zijn positief. Het risico dat het zelfevaluatie-instrument louter administratief wordt afgehandeld, is niet groot. Kind en Gezin, de ondersteuningsstructuur en de initiatieven gaan hier opbouwend mee aan de slag.

De raming van het Rekenhof over de cao klopt. Er wordt een volgende stap gezet. Dat maakt deel uit van de lopende politieke VIA-onderhandelingen.

Het onderzoek van de Artevelde Hogeschool beveelt een herziening aan van het principe dat bestellen betalen is. Kind en Gezin dringt er bijvoorbeeld op aan de vooraf geplande gezinsvakanties buiten het opvangplan te houden. Respijtdagen mogen niet gebruikt worden voor de gezinsvakantie. Daarover wordt gesensibiliseerd.

Het maximumbedrag dat kan worden aangerekend bij een niet-gerechtvaardigde afwezigheid, is thans gelijk aan het maximumtarief. Er is weinig draagvlak om dat te wijzigen. In de praktijk rekenen veel voorzieningen dat maximumtarief niet aan. Ze houden zich aan het IKT-tarief of een bepaald percentage.

In het overleg over de regelluwte is gevraagd niet te snel te wijzigen. De sector heeft hard gewerkt aan huishoudelijke reglementen en de dialoog met de ouders over hun beleid. Er is gevraagd dat nog zeker één jaar langer te evalueren.

Er is geen budgettair kader om iedereen van trap 1 op trap 2 te laten overstappen. Dat wordt een uitdaging. Een theoretische raming moet mogelijk zijn.

De visie-oefening gezinsopvang krijgt stilaan vorm. De instroom verhogen is het moeilijkste punt. Om te behouden wat er thans is, beschikt Kind en Gezin over enkele kapstokken. Het gepresenteerde model voor flexibele opvang focust op de groepsopvang. De krachten van de gezinsopvang, zoals flexibiliteit, worden in de visie-oefening meegenomen. Het moet haalbaar zijn een groep aan te spreken die inzet op flexibele en occasionele kinderopvang, en op opvang van zieke kinderen. Het is zoeken naar het gepaste kader hiervoor. Daarvoor wordt de nodige tijd genomen. Om de instroom te versterken, moet een andere invulling gezocht worden.

De visie-oefening buigt zich ook over het werknemersstatuut. Om iedereen het statuut van werknemer toe te kennen, is een miljoenenbudget nodig. Het is zaak te bepalen voor welke groepen stappen gezet kunnen worden.

Dieter Vanhecke zegt dat het lagere aantal afwezigheden in de gezinsopvang los staat van het prestatiepercentage. De gezinsopvang springt soepeler om met het

opvangplan. Het aantal aanwezigheden ligt er ook lager waardoor het prestatiepercentage er ook lager ligt.

Voor cijfers over het aantal plaatsen op zijn website, werkte Kind en Gezin vroeger op basis van de gemeentelijke kinderrapporten. Sinds kort wordt op basis van een nieuw systeem gewerkt en kunnen op de website opnieuw cijfers per gemeente opgevraagd worden.

Er is bezorgdheid over de rol van de lokale besturen in het uitbreidingsbeleid. De recentste uitbreidingsronde hecht veel belang aan transparantie. Samen met de VVSG worden de gemeenten daar bewust van gemaakt. Ze moeten hun criteria bekendmaken nog voor organisatoren hun aanvraag kunnen indienen.

Het risico dat oudere kindbegeleiders massaal een opleiding zullen moeten volgen, verdient nuance. Er geldt nog altijd een afwijkingsregeling. Wie al actief was voor het decreet van 20 april 2012 kan een afwijking aanvragen. Wie op dat moment al meer dan drie jaar actief was, kan een afwijking krijgen zonder motivatieplicht. Wie minder dan drie jaar actief was en kan aantonen over de nodige ervaring te beschikken, kan ook een afwijking krijgen. Iedereen in de gezinsopvang gekwalificeerd krijgen, wordt de grote uitdaging.

Er wordt gestreefd naar een evenwicht tussen het aantal gegevens dat ter controle opgevraagd moet worden, en het uiteindelijke toezicht. Er wordt sinds kort gewerkt op basis van steekproeven.

Er wordt steeds gevraagd naar de reden waarom iemand stopt. Het probleem is dat in 43 percent van de gevallen de categorie 'Andere' wordt aangevinkt. De lijst van mogelijke redenen is nochtans heel lang. De cijfers waarover Kind en Gezin beschikt zijn daarom mogelijks niet betrouwbaar. In de gezinsopvang speelt de stijgende leeftijdscurve van de kindbegeleiders uiteraard een rol.

De inschaling in de kwalificatiestructuur biedt de mogelijkheid elders verworven competenties te erkennen. Kind en Gezin wil daarop inzetten om vrijstellingen te kunnen verlenen op basis van ervaring of competenties. CVO's geven thans al vrijstellingen. Ze gaan in gesprek met kindbegeleiders die een opleiding willen volgen om op individuele basis vrijstellingen toe te kennen. Platform 2024 wil dat stimuleren.

Het voortgangsoverleg van 22 juni 2017 heeft zich over de VIPA-regeling gebogen. De sector wil afwijkingen in de stedelijke context en bij verbouwingen. Bij nieuwbouw worden de regels, zelfs over de minimale raamgrootte, niet als te zwaar ervaren. VIPA bekijkt dat.

De verenigingen waar armen het woord nemen, maken deel uit van het voortgangsoverleg en van de stuurgroep Sociale Functie, die de sociale functie binnen de sector stimuleert.

Katrien Verhegge zegt dat overbezetting budgettaire implicaties heeft. Het blijft op de agenda staan met de bedoeling het op te nemen in de budgettaire planning voor 2018.

De resultaten van de bevraging van de Lokale Loketten Kinderopvang zijn in het najaar van 2017 bekend. De visie op de Lokale Loketten Kinderopvang wordt versterkt. Er wordt gezocht hoe gemandateerde voorzieningen in de lokale loketten ingekanteld kunnen worden. Het is belangrijk rekening te houden met de evolutie van de Huizen van het Kind aangezien tal van beleidsontwikkelingen met elkaar integreren. In het najaar van 2017 wordt een visie en een concept uitgewerkt.

Onthaalouders vragen Kind en Gezin de gezinsopvang positief in de kijker te zetten om de toekomst ervan te garanderen. Het is niet zo dat ze enkel negativiteit ervaren.

Kind en Gezin verzet zich niet op kinderopvang door grootouders, maar verwacht evenmin een massale instroom via dit mooie initiatief. Dit past in de regelgeving op de gezinsopvang.

Het uitbreidingsbeleid zet een enorme stap, maar er zijn nog altijd voorzieningen die op trap 0 willen blijven. Dit moet budgettair gemonitord worden. Het is niet haalbaar om aan iedereen die het wenst, die opstap toe te kennen zolang er niet met open-endfinanciering wordt gewerkt.

Lies Jans zegt dat het subsidiesysteem voor ruimte openingsmomenten geldt vanaf trap 1. Dat gaat in tegen het streven om ook de nieuwe instromers in de flexibele opvang te betrekken. Nieuwe instromers zullen niet onmiddellijk aanspraak kunnen maken op trap 1.

Bart VAN MALDEREN,
voorzitter

Tine VAN DER VLOET
Jan BERTELS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

cao	collectieve arbeidsovereenkomst
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
FOD	Federale Overheidsdienst
IKT	inkomenstarief
Koala	Kinder- en ouderactiviteiten voor lokale armoedebestrijding
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VIA	Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de Socialprofitsector
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten